

Handläggare
Petter Jonsson
Telefon: 08-508 28 745**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2017-05-16
p.14

Provtagning för Samverkan inom Livsmedelskontrollen i Stockholmsregionen 2016

Resultat och projektrapport från länsgemensamt
provtagningsprojekt

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna Miljösamverkans rapport som
resultatrapportering för Stockholms provtagningsprojekt
2016.
2. Överlämna tjänsteutlåtandet till Livsmedelsverket och
Miljösamverkan Stockholms Län

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefBritta Björkholm
Avdelningschef

Sammanfattning

EU-kommissionens kontor för livsmedels- och veterinära frågor (Sante F), har vid flera revisioner påtalat att de svenska kontrollmyndigheterna tar för få prover på livsmedel. Kommunerna inom Stockholms län tillsammans med Nyköping har därför prioriterat att förbättra sin planering och struktur gällande provtagning av livsmedel. Detta ledde till ett gemensamt provtagningsprojekt som påbörjades under 2015 och fick sin fortsättning genom detta projekt under 2016.

Totalt har projektet genererat 415 prover under 2016. Detta är fler prover än vad som togs vid det länsgemensamma provtagningsprojektet 2015 (371 prover). 17 prover (5%) bedömdes vara med avvikelser. Motsvarande siffror för enbart Stockholms

kommun var 4 av 231 prover (2%) vilket är en minskning jämfört mot föregående år.

Provtagningsaktiviteterna bedöms ha varit bättre och mer prioriterade utifrån allvarlig hälsofara och allvarligt vilseledande än föregående år.

Bakgrund

I syfte att samverka regionalt inom livsmedelskontrollen bildades gruppen SILK (Samverkan i livsmedelskontrollen) hösten 2014. Gruppen skulle tillsammans genomföra kontrollprojekt och genom samverkan stärka livsmedelskontrollen regionalt. Ett av de uppdrag som SILK beslutade om var en gemensam provtagningsplan som innefattar både den ordinarie provtagningen och specifika provtagningsprojekt som alla kommuner inom SILK kan delta i. Detta resulterade i en provtagningsplan för 2015 som sedan följdes av en provtagningsplan för 2016. I samband med framtagande av provtagningsplanerna har projektgruppen också pekat ut hur många prover som alla deltagande kommuner skulle ta och detta styrdes framförallt efter kommunens storlek.

Målsättningen var att dels standardisera provtagningen och dels få ett bättre statistiskt underlag och därigenom kunna dra bättre slutsatser av resultaten. Arbetet med en gemensam provtagningsplan väntades dessutom gynna samarbetet inom kontrollen. Ett ytterligare mål var att dra lärdom av 2015 års projekt och förbättra såväl provtagningsplan som provtagning.

Projektrapporten har godkänts vid miljöchefsträffen för Stockholms län 2017-04-20.

Genomförande

SILK beslutade att följande provtagningsaktiviteter skulle genomföras 2016:

- Protein i livsmedel som säljs i syfte att vara proteinrika
- Histamin (ett ämne som leder till en reaktion som liknar en allergichock) i tonfisk/makrill
- Gluten i glutenfria livsmedel
- Bacillus cereus (en bakterie som kan orsaka sjukdom om människor äter livsmedel som hanterats fel) i nedkylt potatismos
- Artanalys av djurslag i nötköttsdetaljer
- Förekomst av centralstimulerande substanser i fettförbrännare och kontroll av odeklarerad DNP (2, 4 –

dinitrofenol, en hälsofarlig ingrediens som inte får ingå i livsmedel)

- Näringsvärdesanalys i livsmedel där näringsinnehållet väntas vara extra intressant för konsumenten

Dessa aktiviteter utgjorde hela eller en betydande del av kommunernas provtagningsplan.

Resultat

Eftersom provtagningen gjordes inom SILK så ingick merparten av Stockholms läns kommuners samt Nyköpings resultat i den samlade provtagningen.

Resultat för hela SILK:

- 415 prover togs
- 17 av dessa bedömdes vara med avvikelse
- Det framgår inte av resultatrapporteringen om provtagningen lett till något saluförbud eller föreläggande

Resultat som gäller Stockholms kommun:

- 114 av proverna togs i Stockholms dessa var uppdelade på:
 - 30 prover för att bedöma proteinhalt i livsmedel som marknadsförs som proteinprodukter.
 - 10 prover för att bedöma mängd histamin i makrill och tonfisk.
 - 26 prover för att kontrollera djurslag i hela nötdetaljer
 - 15 prover för att kontrollera kontaminering av gluten i glutenfria livsmedel
 - 10 prover för att kontrollera förekomst av *Bacillus cereus* i nedkylt potatismos
 - 23 prover för att kontrollera förekomst av DNP eller odeklarerade centralstimulerande substanser i fettförbrännande kosttillskott
- 2 av proteinhaltsproverna bedömdes ha en proteinhalt som avvek för mycket från det uppmärkta värdet. De båda produkterna som hade för stor avvikelse åtgärdades genom frivilla åtgärder från försäljaren
- 2 av kosttillskottsproverna resulterade i annan åtgärd genom att kontrollmyndigheten i den kommun där producenten finns kontaktades
- Övriga 110 prover bedömes vara utan avvikelse
- Inget saluförbud eller beslut om föreläggande fattades av miljö- och hälsoskyddsnämnden

De två proverna från kosttillskott där kontrollmyndigheten i annan kommun kontaktades gällde resultat som hittats genom screeninganalyser enligt metoder som inte var ackrediterade. Vid dessa analyser hittades ingredienser som inte deklarerats i produktens märkning. Att analyserna inte var gjorda enligt ackrediterade metoder ledde till att ingen omedelbar myndighetsutövning utfördes till följd av analysresultatet. Vidare kontroll av produkten avsågs att genomföras av kontrollmyndigheter i de kommuner där den livsmedelsföretagaren som först släppt ut kosttillskottet på marknaden finns.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det har vid flera revisioner av Sveriges livsmedelskontroll framgått att det tas för lite prover vid livsmedelskontroll och att proverna inte heller tas på korrekt sätt. Genom de provtagningsprojekt som genomförts inom SILK under 2015 och 2016 har ett regionalt ansvar tagits för att inom stockholmsregionen jobba med frågor som Sante F (EUs kontor för livsmedels- och veterinära frågor) pekat ut som bristande för svensk livsmedelskontroll.

2016 års resultat kan jämföras mot projektet 2015 där det togs 371 prover inom SILK varav 60 prover bedömdes vara med avvikelse och 3 beslut om saluförbud fattades. Av dessa togs 231 prover i Stockholm, varav 35 bedömdes med avvikelse och 2 beslut om saluförbud fattades. Eftersom det var olika provtagningsaktiviteter och erfarenheter hade dragits från föregående år går det inte att göra en direkt jämförelse mellan 2015 och 2016 års resultat. Till 2016 hade instruktioner förbättrats och den provtagning som gjordes undersökte i större utsträckning sådant som kan ha en stor påverkan på konsumentens hälsa. Med denna vetskap är det logiskt att antalet avvikelser minskade från 2015.

Resultatet av projektet visar att provtagningen blivit mer effektiv och har följt tydligare instruktioner än 2015 års projekt. Resultaten har i ökad utsträckning kunnat användas på ett meningsfullt sätt som ett komplement till inspektioner och revisioner. Några av de slutsatser som kan dras av projektet är att provtagningsplanen bör fastställas i ett tidigare skede av året för att deltagande kommuner ska ha möjlighet att prioritera provtagning i sin budget. Provtagningsplanen bör i framtida projekt vara skriven på ett sådant sätt att den sträcker sig över tre år för att på så vis på ett tydligare sätt uppfylla kraven i Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel (LIVSFS 2005:21).

Gemensamma kontrollprojekt inom SILK bidrar till att livsmedelsföretag i regionen får en mer likvärdig kontroll och det finns ett fortsatt stort värde i att samarbeta över kommungränserna i kontrollfrågor. Att antalet prover som tagits i Stockholm minskat samtidigt som det totala antalet prover inom SILK har ökat från föregående år är ett resultat av att övriga kommuner har tagit ett större ansvar i projektet.

Miljöförvaltningen bör även fortsättningsvis arbeta tillsammans med andra kontrollmyndigheter i Stockholmsregionen med provtagning och framförallt med analyser för att verifiera produktinnehåll. Provtagningsaktiviteterna bör vara begränsade i antal och fastställas innan året före projektet startar. Syftet med varje provtagningsaktivitet behöver bli än tydligare. Fortsättningsvis bör Miljöförvaltningen öka sin provtagning och verifierande provtagning bör i ökad utsträckning användas som ett naturligt inslag i såväl händelsestyrd som planerad livsmedelskontroll.

Slut

Bilagor

1. Rapport ” Provtagning för Samverkan inom livsmedelskontrollen i Stockholmsregionen 2016”